

BÁO CHÍ CỦA CÁC CẤP BỘ ĐẢNG Ở TỈNH NGHỆ AN TRONG NHỮNG NĂM 1930-1932

ThS NGUYỄN VĂN TRUNG*

Trong cuộc đấu tranh giành độc lập dân tộc, báo chí cách mạng luôn là vũ khí tư tưởng, tinh thần sắc bén chống lại kẻ thù. Ngay từ Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương Đảng lần thứ hai (3 - 1931), Đảng ta nhấn mạnh công tác cần kíp trong thời gian này: “*Tổ chức sự tuyên truyền cổ động của Đảng cho rộng. Tờ báo của Trung ương cho đến báo các địa phương phải làm cho có tính chất quần chúng, phản chiếu rõ rệt sinh hoạt và tranh đấu của quần chúng...*”¹. Quán triệt sâu rộng, thực hiện nghiêm túc các chỉ thị, nghị quyết của Trung ương, của Xứ ủy Trung Kỳ về công tác cổ động tuyên truyền, Tỉnh ủy Nghệ An đã chỉ đạo sát sao các cấp bộ đảng thiết lập, phát triển các tờ báo của mình trở thành vũ khí sắc bén trong cuộc đấu tranh quyết liệt với kẻ thù.

Từ Tỉnh ủy, Khu bộ Vinh - Bến Thủy đến hầu hết các huyện đảng bộ đều có tờ báo riêng của mình: *Nghệ An đỏ* (1930) và *Tiến lên* (1931) của Tỉnh ủy; *Chuông vô sản* (1931) và *Cờ dẫn đạo* (1932) của Khu bộ Vinh - Bến Thủy; *Chi trích* (1932) của

Huyện ủy Nghi Lộc; *Tia sáng* (1930) và *Lao động* (1931) của Huyện ủy Quỳnh Lưu; *Nhà quê* (1931) của Huyện ủy Thanh Chương; *Sản nghiệp* (1930) của Huyện ủy Hưng Nguyên; *Giác ngộ* (1930) của Huyện ủy Nam Đàn,... Đặc biệt, thời gian này xuất hiện một tờ báo hết sức đặc biệt là “báo miệng” với các tên gọi *Đề Lao tuần báo*; *Ngục báo* ra đời ngay tại Nhà lao Vinh - nơi mà bọn đế quốc Pháp và tay sai muốn khuất phục tinh thần cách mạng của các chiến sĩ yêu nước.

Báo chí của các cấp bộ đảng Nghệ An thời kỳ này hoạt động trong điều kiện bí mật, các tờ báo còn đơn giản cả về nội dung và hình thức, mang dáng dấp của tờ truyền đơn, chủ yếu được in thủ công (in thạch), số lượng phát hành mỗi số không nhiều... Nhưng dưới sự chỉ đạo của các cấp bộ đảng, các tờ báo cách mạng đã kịp thời chuyển tải đường lối của Đảng đến với quần chúng yêu nước, là lời tố cáo đanh thép đối với tội ác của bọn đế quốc và tay sai, là tiếng kèn thúc giục quần chúng tranh đấu giành lợi quyền. “3, 4 năm nay mùa màng mất ráo, năm thì bị hạn năm thì bị lụt, chẳng năm nào được hoàn toàn cả... cũng bởi bàn tay tàn bạo của đế quốc

* Trường Đại học Vinh

Pháp và bọn phong kiến địa chủ kia chỉ lo bòn suu móc thuế, bóc lột hà hiếp đủ đường chứ không lo cứu chữa gì cho chúng ta...”², “anh chị em thanh niên lao động! tình cảnh của ta khô lắm rồi!”³. Thông qua phản ánh tình hình thực tế xã hội, báo chí kêu gọi quần chúng đoàn kết chống lại sự đàn áp của kẻ thù: “*Dem hết lực lượng ra mà chống sự áp bức bóc lột của phe địch thù để giành lại quyền lợi...*”⁴, “*Vậy anh em, chị em muốn giữ vững quyền lợi đã đòi được; muốn thực hiện hết thảy những khẩu hiệu đấu tranh thì phải tranh đấu hàng ngày, tranh đấu cho kịch liệt, tranh đấu cho tới kỳ cùng*”⁵.

Không chỉ kêu gọi quần chúng đấu tranh, báo chí cách mạng của các cấp bộ đảng tại Nghệ An trong thời gian này còn kịp thời đưa tin về các cuộc đấu tranh của quần chúng nhân dân trong tỉnh. Đồng thời, trên một số tờ báo còn nêu rõ những thắng lợi, hạn chế qua các cuộc đấu tranh để rút ra bài học kinh nghiệm, duy trì phong trào quần chúng, tránh cho lực lượng cách mạng khỏi tổn thất.

Giữa lúc bọn đế quốc, phong kiến tăng cường khủng bố, đàn áp, mua chuộc, dụ dỗ, dẫn đến các cuộc đấu tranh của nhân dân bước vào giai đoạn thoái trào, để kịp thời chỉ đạo quần chúng gây dựng, khôi phục lại phong trào cách mạng, báo *Tiến lên*, ngày 12-9-1931, của Tỉnh ủy Nghệ An đăng bài “Tự chỉ trích”, phê phán những sai lầm, khuyết điểm của mình: “Xét ra công việc của chúng ta bấy lâu nay vì nhiều điều sai lầm khuyết điểm, làm cho phong trào tranh đấu của chúng ta ngưng lại mà thừa dịp đó để

quốc tấn công. Giờ đây phong trào đấu tranh ngày một thụt lùi nguyên nhân như sau này:

1. Trong các cuộc tranh đấu thường có tính chất thỏa hiệp do dự và không triệt để.

2. Ít khi tranh đấu về chính trị mà lại sợ tranh đấu về chính trị.

3. Khi tranh đấu kế hoạch không thống nhất...

6. Khi đế quốc dùng chính sách cải lương lừa gạt quần chúng hay là dùng thủ đoạn dã man đàn áp quần chúng không hết sức tuyên truyền cổ động cho thật náo nhiệt để giải thích cho toàn thể anh em chị em hiểu cần phải tranh đấu mới bênh vực được quyền lợi của mình, và vạch rõ thâm mưu của đế quốc cho họ hiểu mà định kế hoạch đối phó cho thống nhất”⁶. Trên báo *Giương vô sản*, ngày 29-7-1931, Huyện ủy Anh Sơn sau khi đưa tin về thắng lợi trong cuộc đấu tranh của nhân dân ngày 21 và 30 - 5 (âm lịch), cũng đã chỉ ra những sai lầm, khuyết điểm của các chi bộ đảng khi lãnh đạo nhân dân đấu tranh: “Trước khi tuần hành không chịu thảo luận kế hoạch cho triệt để và không theo chiến lược khi ra trận mà bố trí; Khi đế quốc tới không biết chia ra nhiều toán mà vây bọc lấy để tuyên truyền cho lính; Khi lính đã ra mặt trận, phân công nông không chịu cương quyết xung đột, lại bỏ chạy toán loạn, thành thử bị thiệt hại...”⁷.

Việc kịp thời đăng tải những tin tức trên góp phần giáo dục cán bộ, đảng viên và quần chúng, tăng cường sự lãnh đạo của các tổ chức đảng và tinh thần đoàn kết của nhân dân.

Một thành công nổi bật trong phong trào cách mạng 1930 - 1931 ở Nghệ - Tĩnh là thực hiện thắng lợi trong thực tế liên minh công - nông - cơ sở để chính quyền Xôviết ra đời. Nhận rõ tầm quan trọng của liên minh công-nông-binh trong cuộc đấu tranh cách mạng, các báo cách mạng của Nghệ An thời gian này đã nêu lên những dẫn chứng cụ thể về sự phối hợp nhịp nhàng của phong trào công - nông và công tác binh vận. Tờ *Tiến lên*, số 15, ngày 15-3-1931, đã ra “*Trung cáo*” của Tỉnh ủy kêu gọi tăng cường liên minh công-nông-binh trong đấu tranh cách mạng: “Công, nông, binh là người đồng một giai cấp; Đã đồng một giai cấp tức đồng một quyền lợi; Đã đồng một quyền lợi thì phải đồng nhau bênh vực và giữ gìn lấy; Muốn đồng nhau bênh vực và giữ gìn lấy quyền lợi, thì phải cùng nhau liên hiệp lại; Mật thiết liên hiệp cùng nhau thì công, nông, binh cần phải coi nhau như một”⁸.

Nhân dịp những ngày lễ quan trọng trong nước và thế giới, trên một số tờ báo như *Sóng cách mệnh*, *Tiến lên*, *Guong vô sản*, *Lao động*... đã có những bài viết tuyên truyền, giáo dục chủ nghĩa Mác-Lênin, nâng cao trình độ giác ngộ chính trị của quần chúng, như “*Balê công xã 18-3-1871*” và “*Lênin thành lập Quốc tế Cộng sản 19-3-1919*” (*Tiến lên*, ngày 12-2-1932), “*Kỷ niệm phụ nữ lao động vận động*” (*Sóng cách mệnh*, ngày 15-3-1932)... Những bài viết này đem đến cho quần chúng những hiểu biết về ý nghĩa của ngày truyền thống

gắn chặt với thực tế cách mạng của nước nhà.

Dưới sự chỉ đạo sát sao của các cấp bộ đảng trên mặt trận tuyên truyền cổ động, báo chí cách mạng Nghệ An thời gian này đã kịp thời đưa chủ trương, chính sách của Đảng đến với quần chúng, phản ánh rõ các cuộc đấu tranh của nhân dân lao động dưới sự lãnh đạo của Đảng... Báo chí vô sản trở thành thứ vũ khí sắc bén mà các cấp bộ đảng Nghệ An luôn coi trọng trong việc chỉ đạo và phát huy sức mạnh. Ra đời và trưởng thành trong ngọn lửa Xôviết Nghệ - Tĩnh, tồn tại trong những điều kiện cực kỳ khó khăn và còn nhiều hạn chế trong ngày đầu thành lập, nhưng các tờ báo của các cấp bộ đảng Nghệ An đã làm tròn trọng trách là “những người cổ động và tuyên truyền tập thể”, phản ánh vai trò, sứ mệnh vẻ vang của báo chí cách mạng trong cuộc đấu tranh cách mạng của Đảng bộ và nhân dân tỉnh Nghệ An.

---

1. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng Toàn tập*, CTQG, H, T. 3, tr. 98

3, 7. Báo *Guong vô sản*, số ra ngày 1-7-1931; ngày 29-7-1931, lưu tại Bảo tàng Tổng hợp Nghệ An, Ký hiệu LV 57

2, 4, 5. Báo *Lao động* số 2 ra ngày 20-9-1931 và số ngày 20-9-1930, lưu tại Bảo tàng Tổng hợp Nghệ An, Ký hiệu LV 57

6, 8. Báo *Tiến lên*, số ra ngày 15-3-1931; 12-9-1931, lưu tại Bảo tàng Tổng hợp Nghệ An, Ký hiệu LV 57.